T005 A HÀM V 99-2-Kinh 42 Thất Xứ-Thủ Trước-Hệ Trước-Giác

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH 42. THAÁT XÖÙ Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Coù baûy xöù thieän1, vôùi ba phöông phaùp quaùn nghóa2, hoaøn toaøn3 ôû trong trong phaùp naøy maø chöùng ñaéc laäu taän4, ñaéc voâ laäu taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, ngay trong ñôøi naøy maø töï tri, töï thaân chöùng ngoä cuï tuùc vaø an truï, bieát raèng: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’ “Tyø-kheo, theá naøo laø baûy xöù thieän? Tyø-kheo bieát nhö thaät veà saéc; bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa saéc, veà söï taän dieät cuûa saéc, veà con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa saéc, veà vò ngoït cuûa saéc, veà söï tai haïi cuûa saéc, veà söï xuaát ly saéc. Cuõng vaäy, bieát nhö thaät veà thoï, töôûng, haønh, thöùc; bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa thöùc, veà söï taän dieät cuûa thöùc, veà con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taïân cuûa thöùc, veà vò ngoït cuûa thöùc, veà söï tai haïi cuûa thöùc, veà söï xuaát ly cuûa thöùc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà saéc? Nhöõng gì laø saéc laø taát caû boán ñaïi vaø saéc do boán ñaïi taïo ra. Ñoù goïi laø saéc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà saéc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa saéc? AÙi hyû laø söï taäp khôûi cuûa saéc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa saéc “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï ñoaïn taän cuûa saéc? AÙi hyû dieät. Ñoù goïi laø söï dieät taän cuûa saéc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï dieät taän cuûa saéc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï taän dieät cuûa saéc? Laø taùm Thaùnh ñaïo: Chaùnh kieán, chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh

1. Thaát xöù thieän nguõ uaån cuøng vôùi taäp, dieät, ñaïo, vò, hoaïn, ly.
Paøli: sattaæhaøna-kusala, söï thieän xaûo (kheùo leùo) trong baûy tröôøng hôïp. 2. Tam quaùn nghóa töùc ba khoa uaån, xöù vaø giôùi. Paøli: tividhuøpaparikkhì, ba phöông phaùp quaùn saùt. Xem cht.52 döôùi. 3. Nguyeân Haùn: taän coù leõ dòch chöõ kevalin: thuaàn nhaát, ñoäc nhaát. Xem cht.45. 4. Paøli: imasmiö dhammavinaye kevalì susitaø, ôû trong chaùnh phaùp vaø luaät naøy maø ñöôïc ñoäc toân (chæ A-la-haùn), xaùc laäp.

nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh. Ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taän dieät cuûa saéc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï taän dieät cuûa saéc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa saéc? Hyû laïc do duyeân vaøo saéc maø sanh. Ñoù goïi laø vò ngoït cuûa saéc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa saéc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa saéc? Saéc laø voâ thöôøng, khoå, laø phaùp bieán dòch. Ñoù goïi laø söï tai haïi cuûa saéc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa saéc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly saéc? Ñoái vôùi saéc maø ñieàu phuïc duïc tham, ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua khoûi duïc tham. Ñoù goïi laø söï xuaát ly

saéc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly saéc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï hieän höõu cuûa thoï? Coù saùu loaïi thoï: maét tieáp xuùc sanh ra thoï vaø tai, muõi, löôõi, thaân, yù khi tieáp xuùc sanh ra thoï, ñoù goïi laø söï hieän höõu cuûa thoï. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï hieän höõu cuûa thoï. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa thoï? Söï taäp khôûi cuûa xuùc laø söï taäp khôûi cuûa thoï. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa thoï. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï ñoaïn taän cuûa thoï? Khi xuùc dieät, thì ñoù laø söï dieät taän cuûa thoï. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï dieät taän cuûa thoï. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï taän dieät cuûa thoï? Laø taùm Thaùnh ñaïo: Chaùnh kieán... cho ñeán chaùnh ñònh, ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taän dieät cuûa thoï. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï taän dieät cuûa thoï. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa thoï? Hyû laïc do duyeân thoï maø sanh. Ñoù goïi laø vò ngoït cuûa thoï. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa thoï. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa thoï? Thoï laø voâ thöôøng, khoå, laø bieán dòch. Ñoù goïi laø söï tai haïi cuûa thoï. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa thoï. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly thoï? Neáu ôû nôi thoï maø ñieàu phuïc duïc tham, ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua khoûi duïc tham. Ñoù goïi laø söï lìa thoï. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï lìa thoï.

“Theá naøo laø bieát nhö thaät veà töôûng? Coù saùu töôûng thaân. Töôûng phaùt sanh töø xuùc cuûa maét; töôûng phaùt sanh töø xuùc cuûa tai, muõi, löôõi, thaân, yù. Ñoù goïi laø söï hieän höõu cuûa töôûng. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï hieän höõu cuûa töôûng. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa töôûng? Taäp khôûi cuûa xuùc laø taäp khôûi cuûa töôûng. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa töôûng. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï dieät taän cuûa töôûng? Dieät taän xuùc laø dieät taän töôûng. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï ñoaïn dieät cuûa töôûng. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa töôûng? Laø taùm Thaùnh ñaïo: Chaùnh kieán... cho ñeán chaùnh ñònh. Ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï ñoaïn dieät cuûa töôûng. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñoaïn dieät cuûa töôûng. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa töôûng? Hyû laïc nhôø duyeân vaøo töôûng maø sanh ra. Ñoù goïi laø vò ngoït cuûa töôûng. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa töôûng. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa töôûng? Töôûng laøø voâ thöôøng, khoå, laø phaùp bieán dòch. Ñoù goïi laø söï tai haïi cuûa töôûng. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa töôûng. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly töôûng? Neáu ôû nôi töôûng maø ñieàu phuïc duïc tham, ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua khoûi duïc tham. Ñoù goïi laø söï xuaát ly töôûng. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly töôûng. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà haønh? Coù saùu tö thaân. Tö phaùt sanh töø xuùc cuûa maét. Tö phaùt sanh töø xuùc cuûa tai, muõi, löôõi, thaân, yù. Ñoù goïi laø haønh. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï hieän höõu cuûa haønh. Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa haønh? Söï taäp khôûi cuûa xuùc laø söï taäp khôûi cuûa haønh. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa haønh. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï dieät taän cuûa haønh? Söï dieät

taän cuûa xuùc laø söï dieät taän cuûa haønh. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï dieät taän cuûa haønh. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa haønh? Laø taùm Thaùnh ñaïo: Chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh. Ñoùù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa haønh. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà

con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa haønh. Theá naøo laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa haønh? Hyû laïc do duyeân vaøo haønh maø sanh ra, neân goïi laø vò ngoït cuûa haønh. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa haønh. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa haønh? Haønh laø voâ thöôøng, khoå, laø phaùp bieán dòch. Ñoù goïi laø söï tai haïi cuûa haønh. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa haønh. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly haønh? Neáu ôû nôi haønh maø ñieàu phuïc duïc tham, ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua ñöôïc duïc tham. Ñoù goïi laø söï xuaát ly haønh. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly haønh. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà thöùc? Coù saùu thöùc thaân. Thöùc cuûa maét, tai, muõi, löôõi, thaân, yù. Ñoù goïi laø söï hieän höõu cuûa thöùc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï hieän höõu cuûa thöùc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa thöùc? Söï taäp khôûi cuûa danh saéc laø söï taäp khôûi cuûa thöùc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa thöùc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï dieät taän cuûa thöùc? Söï dieät taän cuûa danh saéc laø söï dieät taän cuûa thöùc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï dieät taän cuûa thöùc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thöùc? Laø taùm Thaùnh ñaïo: Chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh. Ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thöùc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thöùc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa thöùc? Hyû laïc do duyeân thöùc maø sanh. Ñoù goïi laø vò ngoït cuûa thöùc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà vò ngoït cuûa thöùc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa thöùc? Thöùc laø voâ thöôøng, khoå, laø phaùp bieán dòch. Ñoù goïi laø söï tai haïi cuûa thöùc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï tai haïi cuûa thöùc. “Theá naøo laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly thöùc? Neáu ôû nôi thöùc maø ñieàu phuïc duïc tham, ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua khoûi duïc tham. Ñoù goïi laø söï xuaát ly thöùc. Nhö vaäy laø bieát nhö thaät veà söï xuaát ly thöùc. “Tyø-kheo, ñoù goïi laø baûy xöù thieän. “Theá naøo laø ba phöông phaùp quaùn nghóa? Neáu, Tyø-kheo ôû nôi hoang vaéng, döôùi goác caây, hay nôi ñoàng troáng, quaùn saùt aám, giôùi,

nhaäp5 baèng phöông tieän chaân chaùnh6 maø tö duy nghóa cuûa chuùng. Ñoù goïi laø ba phöông phaùp quaùn nghóa cuûa Tyø-kheo. “Ñoù goïi laø baûy xöù thieän vaø ba phöông phaùp quaùn nghóa cuûa Tyø- kheo, hoaøn toaøn ôû trong trong phaùp naøy maø chöùng ñaéc laäu taän, ñaéc voâ laäu taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, ngay trong ñôøi naøy maø töï tri, töï thaân chöùng ngoä cuï tuùc vaø an truï, bieát raèng, ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

5.

Paøli: dhaøtuso, aøyatanaso, paæiccasamuppaødaso, giôùi, xöù, duyeân khôûi.

6.

Chaùnh phöông tieän, töùc chaùnh tinh taán. Paøli: sammaøvayaøma.

KINH 43. THUÛ TRÖÔÙC7 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Chaáp thuû neân sanh ñaém tröôùc8. Khoâng chaáp thuû, khoâng ñaém tröôùc. Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ, Ta seõ vì caùc oâng maø noùi.” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Thöa vaâng, chuùng con xin theo lôøi daïy.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Theá naøo laø do chaáp thuû neân sanh ñaém tröôùc? Phaøm phu ngu si khoâng hoïc, ñoái vôùi saéc thaáy laø ngaõ, khaùc ngaõ, hay ôû trong nhau9; thaáy saéc laø ngaõ, hay ngaõ sôû ñeå maø chaáp thuû. Khi ñaõ chaáp thuû, neáu saéc kia chuyeån bieán hay ñoåi khaùc, thì taâm cuõng chuyeån theo10. Khi taâm ñaõ chuyeån theo, thì sanh ra söï chaáp thuû, naém giöõ taâm maø truï11. Sau khi truï, sanh ra sôï haõi, chöôùng ngaïi taâm loaïn12, do thuû tröôùc13 vaäy. “Phaøm phu ngu si voâ hoïc, ôû nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc thaáy laø ngaõ, khaùc ngaõ, hay ôû trong nhau; thaáy thöùc laø ngaõ, hay ngaõ sôû ñeå maø

7. Paøli, S. 22. 7 Upaødaøparitassanaø. 8. Haùn: thuû coá sanh tröôùc Xem theâm cht.62 kinh 44. Paøli: upaødaø paritassanaö, chaáp thuû vaø kinh sôï (do chaáp neân coù sôï haõi). 9. Ngaõ... töông taïi Paøli: ruøpaö attato samanupassati ruøpavantaö vaø attaønaö, attaøni ruøpaö ruøpasmiö vaø attaønaö, noù quaùn saùt, saéc laø ngaõ, ngaõ coù saéc, saéc trong ngaõ, ngaõ trong saéc. 10. Paøli: ruøpaviparièaømaønupavatti vióóaønaö, saéc bieán chuyeån, thöùc vaän chuyeån theo. 11. Paritassanaø dhammasamuppaødaø cittaö pariyaødaøya tiæhanti, söï sôï haõi vaø söï sanh khôûi cuûa caùc phaùp chieám cöù taâm ñaõ bò bieán dò theo saéc maø truù. Sôù giaûi noùi: paritassanaø dhammasamuppaødaø ti taòhaøparitassanaø ca akusaladhammasamuppaødaø ca, söï sôï haõi vaø söï sanh khôûi cuûa phaùp, ñoù laø söï sôï haõi do khaùt aùi vaø söï sanh khôûi cuûa phaùp baát thieän. 12. Taâm loaïn, coù leõ Paøli: cetaso pariyaødaøna (vipariyaøsa: ñieân ñaûo), taâm bò chieám cöù. 13. Töùc do thuû vaø tröôùc, Paøli: upaødaøya paritassati, do chaáp thuû maø noù sôï haõi. Xem cht.55 treân.

chaáp thuû. Khi ñaõ chaáp thuû, neáu thöùc kia chuyeån bieán hay ñoåi khaùc, thì taâm cuõng chuyeån theo. Khi taâm ñaõ chuyeån theo, thì sanh ra söï chaáp thuû, naém giöõ taâm maø truï. Sau khi truï, sanh ra sôï haõi, chöôùng ngaïi taâm loaïn; do thuû tröôùc vaäy. Ñoù goïi laø thuû tröôùc. “Theá naøo laø khoâng thuû, thì khoâng ñaém? Ña vaên Thaùnh ñeä töû ôû nôi saéc khoâng thaáy ngaõ, khaùc ngaõ, hay ôû trong nhau; ôû nôi saéc khoâng thaáy ngaõ vaø ngaõ sôû ñeå maø chaáp thuû. Khoâng thaáy ngaõ vaø ngaõ sôû ñeå maø chaáp thuû, khi saéc kia chuyeån bieán, hay ñoåi khaùc, thì taâm cuõng khoâng chuyeån theo. Taâm khoâng chuyeån theo, khoâng sanh thuû tröôùc, naém giöõ taâm maø truï. Do khoâng naém giöõ taâm maø truï, khoâng sanh sôï haõi, chöôùng ngaïi, taâm loaïn; do khoâng thuû tröôùc vaäy. “Cuõng vaäy, ôû

nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng thaáy ngaõ, khaùc ngaõ, hay ôû trong nhau; ôû nôi thöùc khoâng thaáy ngaõ vaø ngaõ sôû ñeå maø chaáp thuû. Khoâng thaáy ngaõ vaø ngaõ sôû ñeå maø chaáp thuû, khi thöùc kia chuyeån bieán, hay ñoåi khaùc, thì taâm cuõng khoâng chuyeån theo. Taâm khoâng chuyeån theo, khoâng sanh thuû tröôùc, naém giöõ taâm maø truï. Do khoâng naém giöõ taâm maø truï, khoâng sanh sôï haõi, chöôùng ngaïi, taâm loaïn; do khoâng thuû tröôùc vaäy. Ñoù goïi laø khoâng thuû tröôùc. “Ñoù goïi laø thuû tröôùc vaø khoâng thuû tröôùc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. KINH 44. HEÄ TRÖÔÙC14 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Neáu coù sanh thì seõ coù troùi buoäc15, neáu khoâng sanh thì seõ khoâng coù troùi buoäc. Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ, Ta seõ vì caùc oâng maø noùi. “Theá naøo laø neáu coù sanh thì seõ coù troùi buoäc? Phaøm phu ngu si

14.

Paøli, S. 22. 8. Upaødaøparitassanaø.

15.

Haùn: sanh taéc heä tröôùc Paøli: upaødaøparitassaó ca, chaáp thuû vaø sôï haõi.

Coù leõ trong baûn Haùn ñoïc laø: uppaøda-paritassanaø, Xem cht.55 kinh 43.

voâ hoïc, khoâng bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa saéc, söï dieät taän cuûa saéc, vò ngoït cuûa saéc, söï tai haïi cuûa saéc, söï xuaát ly saéc, neân ñoái vôùi saéc maø aùi hyû, taùn thaùn, thuû tröôùc; ôû nôi saéc thaáy laø ngaõ, laø ngaõ sôû maø chaáp thuû. Khi ñaõ chaáp thuû roài, neáu saéc kia bieán chuyeån hay ñoåi khaùc, taâm theo ñoù maø bieán khaùc. Vì taâm theo ñoù bieán khaùc, neân naém giöõ taâm maø truï16. Vì naém giöõ taâm truï neân sanh sôï haõi, chöôùng ngaïi, hoaøi voïng17. Vì coù sanh neân coù söï troùi buoäc18. Ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng laïi nhö vaäy. Ñoù goïi laø coù sanh neân coù söï troùi buoäc. “Theá naøo laø neáu khoâng sanh thì khoâng troùi buoäc? Ña vaên Thaùnh ñeä töû bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa saéc, veà söï taän dieät cuûa saéc, veà vò ngoït cuûa saéc, veà söï tai haïi cuûa saéc, veà söï xuaát ly cuûa saéc. Vì ñaõ bieát nhö thaät, neân khoâng aùi hyû, taùn thaùn, thuû tröôùc; khoâng buoäc chaët ngaõ vaø ngaõ sôû, maø chaáp thuû. Vì khoâng chaáp thuû neân saéc kia neáu bieán chuyeån hay ñoåi khaùc, taâm khoâng theo ñoù maø bieán khaùc. Vì taâm khoâng theo söï bieán khaùc, neân taâm khoâng bò troùi buoäc, naém giöõ taâm maø truï. Do khoâng naém giöõ taâm maø truï, neân taâm khoâng sôï haõi, chöôùng ngaïi, hoaøi voïng; vì khoâng sanh neân khoâng troùi buoäc vaäy. Ñoù goïi laø khoâng sanh, neân khoâng coù troùi buoäc. “Ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng laïi nhö vaäy. Ñoù goïi laø khoâng sanh, neân khoâng bò troùi buoäc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH 45. GIAÙC19

Toâi nghe nhö vaày:
Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaùveä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo:
16.
Xem cht.58 kinh 43.
17.
Coá nieäm kinh 43: taâm loaïn (?). Paøli: apekkhavaø, hy voïng, hoaøi voïng.
18.
Nguyeân vaên Haùn: dó sanh heä tröôùc coá. xem cht.62.
19.
Paøli, S. 22. 47. Samanupassanaø.
“Coù naêm thoï aám. Nhöõng gì laø naêm? Saéc thoï aám; thoï, töôûng, haønh, thöùc thoï aám. Neáu coù nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân naøo thaáy coù ngaõ, thì taát caû cuõng ñeàu ôû nôi naêm thoï aám naøy maø thaáy coù ngaõ. Caùc Sa-moân, Baø-la-moân thaáy saéc laø ngaõ, saéc laø khaùc ngaõ, hay ngaõ ôû trong saéc, saéc ôû trong ngaõ20; thaáy thoï, töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ, khaùc ngaõ, ngaõ ôû trong thöùc, thöùc ôû trong ngaõ. “Phaøm phu ngu si voâ hoïc vì voâ minh neân thaáy saéc laø ngaõ, laø khaùc ngaõ, hay ôû trong nhau vaø noùi ngaõ laø chaân thaät neân khoâng xaû. Vì khoâng xaû neân caùc caên taêng tröôûng. Khi caùc caên ñaõ taêng tröôûng roài, thì seõ sanh ra caùc xuùc. Do bò xuùc chaïm bôûi saùu xuùc nhaäp xöù21, do ñoù phaøm phu ngu si voâ hoïc khôûi leân caûm giaùc khoå vui, töø xuùc maø nhaäp xöù khôûi leân. Nhöõng gì laø saùu? Nhaõn xuùc nhaäp xöù, nhó, tyû, thieät, thaân vaø yù xuùc nhaäp xöù. “Nhö vaäy, Tyø-kheo, coù yù giôùi, phaùp giôùi, voâ minh giôùi. Keû phaøm phu ngu si voâ hoïc, vì voâ minh xuùc22 cho neân khôûi leân yù töôûng coù, yù töôûng khoâng, yù töôûng vöøa coù vöøa khoâng, yù töôûng ta hôn, yù töôûng ta baèng, yù töôûng ta keùm, yù töôûng ta bieát, ta thaáy. Nhöõng yù töôûng bieát nhö vaäy, nhöõng yù töôûng thaáy nhö vaäy ñeàu do saùu xuùc–nhaäp xöù maø phaùt sanh. “Ña vaên Thaùnh ñeä töû ñoái vôùi saùu xuùc–nhaäp xöù naøy, xaû boû voâ minh maø sanh minh. Khoâng sanh ra yù töôûng veà coù, yù töôûng veà khoâng, yù töôûng veà vöøa coù vöøa khoâng, yù töôûng hôn, yù töôûng baèng, yù töôûng keùm, yù töôûng ta bieát, ta thaáy. Khi ñaõ bieát nhö vaäy, ñaõ thaáy nhö vaäy roài, thì nhöõng gì do voâ minh–xuùc khôûi leân tröôùc kia seõ bò dieät vaø caûm thoï phaùt sanh do minh xuùc sau ñoù seõ khôûi leân.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

20. Saéc taïi ngaõ, ngaõ taïi saéc trong caùc kinh khaùc, Haùn dòch laø töông taïi. Xem cht.65 kinh 23. Paøli: attaøni vaø ruøpaö, ruøpasmiö vaø attaønaö. 21. Xuùc nhaäp xöù hay xuùc xöù. Paøli: phassaøyatana. 22. Voâ minh xuùc Paøli: avijjaøsamphassa, bò xuùc ñoäng bôûi voâ minh. Baûn Paøli noùi: avijjaøsamphassajena vedayitena phuææhassa puthujjanassa, ñoái vôùi phaøm phu bò xuùc chaïm bôûi caûm thoï phaùt sanh do söï xuùc ñoäng cuûa voâ minh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.